WIKIPÉDIA

Bibliotheca Corviniana

A Wikipédiából, a szabad enciklopédiából

A **Bibliotheca Corviniana** Hunyadi Mátyás híres budai könyvtára volt. Az ott őrzött, illetve onnan származó kódexek hagyományos elnevezése a ***korvinák***. Mátyás halálakor a becslések szerint 2500 korvina létezhetett, és több megrendelt, elkészült kódex már Firenzében maradt.[1] Ma azokat a kódexeket és kéziratokat sorolják a korvinák közé, amelyekben szerepel Mátyás vagy az utóda címere, vagy Mátyás budai könyvtárára jellemző egyedi bőrkötésben vannak, vagy egyértelmű forrás igazolja, hogy a reneszánsz magyar uralkodó számára készültek. A budai könyvkötő műhely Mátyás reprezentatív könyvtára számára egyedi kötéstípust fejlesztett ki.[2]

Bibliotheca Corviniana

Budavár madártávlatból Mátyás király korában. A vár két terme adott otthont a Bibliotheca Corviniananak.

Település	Budapest, Magyarország
Építési adatok	
Megnyitás	1460-as évek
Bezárás	1526
Építési stílus	reneszánsz
Egyéb jellemzők	
Nevezetességei	korvinák

Bibliotheca Corviniana weboldala (http://www.corvina.oszk.hu/)

A Wikimédia Commons tartalmaz *Bibliotheca Corviniana* témájú médiaállományokat.

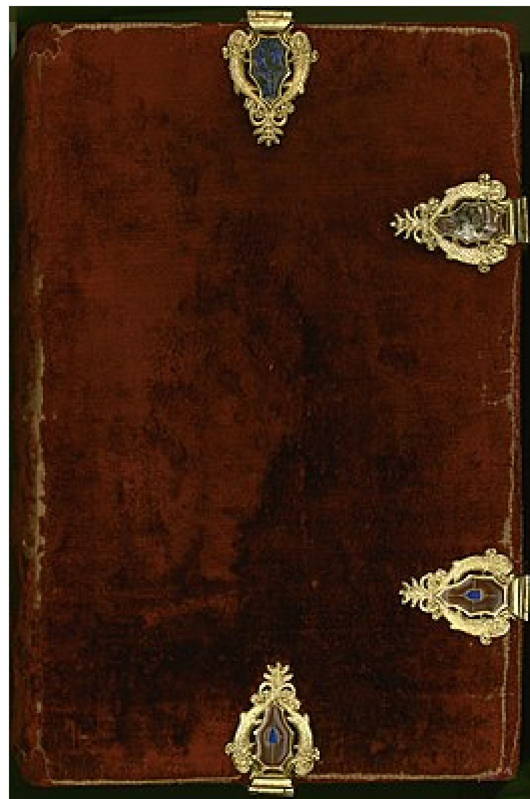

I. Mátyás magyar király hollós címere egy korvina lapján, a boglárpajzs kerek talpú, kék színű, rajta egy barna ágon áll egy jobbra forduló, fekete holló, szájában aranygyűrűt tart

Tartalomjegyzék

Története

A könyvtár létrejötte

Egy korvina vörösbársony fedele, Hippói Szent Ágoston: *De Civitate Dei*, Budapest, OSzK, Cod. Lat. 121.

Nevének eredete a latin *corvus* szó, melynek jelentése holló. (Mátyás családi címerében látható a gyűrűt tartó holló). I. Mátyás az 1460-as években kezdett el könyveket gyűjteni. Könyvgyűjtő szenvedélyét valószínűleg Vitéz János, Várad püspöke, valamint Janus Pannonius táplálták. Miután mindketten részt vettek a király ellen szervezett összeesküvésben, az ő könyvtáraik is a király gyűjteményébe kerültek. Mátyás 1476-ban feleségül vette Aragóniai Beatrixot, aki Nápolyból hozott magával gazdag könyvgyűjteményt. A Bibliotheca Corviniana gyarapodását segítették a főleg Taddeo Ugoletti irányítása alatt itt dolgozó másolók, fordítók, könyvkötők és a beszerzők nemzetközi hálózata is. Mátyás megbízásából számos kötet készült Francesco Cherico, Gherardo és Monté di Giovanni és Attavante degli Attavanti firenzei műhelyében. A könyvtár létesítése beilleszkedett a kor humanista törekvéseibe, a könyvek száma felülmúlta a firenzei Lorenzo „il Magnifico” Medici gyűjteményét is. Mátyás halála után azonban megszűnt a könyvtár gondozása és a könyvek gyűjtése.

Brassicanus német tudós Mátyás halála után néhány évvel még járt a híres könyvtárban és ámuldozva így írt: „*Megtekintettem az összes könyveket. Mit is mondok: könyveket? Mindegyik könyvet kincsnek mondhatnám. Számtalan latin, görög és héber könyv állott előttem, a miket Mátyás óriási pénzen Hellász belsejéből hozatott. Láttam az apostoli kánonoknak egy megbecsülhetlen példányát, a cyrenaei Theodoretus teljes zsoltár-magyarázatát, Aranyszájú szent János, Arthanasius, Cyrillus, Nazianzi Gergely, Nagy Basilius műveit. A költőket, szónokokat, bölcsészeket és történetírókat, kiknek munkái tömegesen állottak előttem, nem is említem.*”[*forrás?*] Mátyás fiát Corvin Jánost kötelezték arra, hogy könyveket csak az országnagyok beleegyezésével vehessen ki a könyvtárból. II. Ulászló kezdte a könyvek elajándékozását, számos darab került így a bécsi udvari könyvtárba. II. Lajos folytatta a könyvek elajándékozását.[3]

Mohács után

Amikor a mohácsi csata után a török fősereg 1526. szeptember 12-én bevonult a védtelenül hagyott Budára (az udvar Pozsonyba menekült), csapatai kifosztották a könyvtárat és elkezdték a környék kifosztását. 1541-ben a török újra elfoglalta Budát és a legtöbb itt található mű, köztük 650 páratlan antik kézirat eltűnt. Néhány könyv azonban megmaradt.

Beatrix királyné például visszaküldött néhány művet Nápolyba. V. Károly húga, Habsburg Mária (II. Lajos király özvegye) is magával vitt néhány korvinát Brüsszelbe.

A legtöbb könyv azonban Konstantinápolyba vándorolt, és mint utóbb kiderült, a török diplomácia évszázadokig arra használta, hogy kedvelt nagyköveteket ajándékozzanak meg az egyes értékes darabokkal. Így kerültek könyvek például a lengyel Torunba, Oxfordba vagy Lipcsébe. Huszonhat könyvet Ferenc Józsefnek küldtek, ezeket Bécsben őrizték.

Csapodi Csaba szerint: *Mégis, legalább mennyiségben, a könyvtár zöme még együtt volt akkor, amikor Szulejmán szultán 1526-ban bevonult Budára. Pestet, Budát elhamvasztotta, de a királyi palotát megkímélte ettől a sorstól. „Mivel benne tartózkodott, nem tartotta illendőnek a fölégetését." De „a nyomorult királynak a*

Mátyás, Magyarország, Csehország és Dalmácia uralkodójának babérkoszorús portréja
a *Marlianus Mediolanensis* Corvinában

A portrét Giovanni Ambrogio de Predis lombard **(wd)** miniátor készítette 1488 körül[4]

várban levő tömérdek kincsei, házi berendezése, ágyúi, ágyúgolyói lefoglaltattak". A tömérdek elhurcolt zsákmány közt kellett lenniük a Corvina Könyvtár díszes köteteinek is, mert ettől kezdve sorra bukkannak föl korvinák Konstantinápolyban, és a végső maradványokat 1862-ben a Magyar Tudományos Akadémia egy küldöttsége megtalálta a szeráj helyiségeiben. Ezek egy-két kivétellel ma szultáni ajándékként Budapesten vannak.

Habár 1686-ban Buda visszafoglalásakor a várat teljesen szétlőtték az ostromló császári csapatok, Luigi Ferdinando Marsigli nyelvész-filológus, hadmérnöknek mégis sikerült megmentenie a várban található Mátyás kori korvinák még megmaradt darabjait, amiket aztán több kézirattal együtt magával vitt és később a saját kéziratgyűjteményével együtt, a bolognai Egyetemi Könyvtárra hagyta.[5]

> *Marsigli tudva a Budán lévő keleti könyvtár létezéséről, annak maradványait próbálta megmenteni, amelyre a főmecsetben rá is akadt. Emellett a Corvina maradványait is megtalálta; az eredeti 50.000-nyi kötetből az épen maradt és szétszaggatott könyvek száma 800 volt Buda visszavételekor. Ezekből Rabattá 300-at Bécsbe küldetett. Marsigli néhányat megtartott magának, Petelio császári*

könyvtárnokot pedig arra kérte, állítsa össze a Bécsbe küldött könyvek jegyzékét. ez azonban nem készült el soha.

– Vékony László: *MARSIGLI*[6]

A Bibliotheca Corviniana napjainkban

A vatikáni Corvin-Breviarium kódex díszlapja. Szent Pál prédikál, előtte ül trónján Hunyadi Mátyás, Magyarország királya, mellette Beatrix királyné

1990-ben, Mátyás halálának 500. évfordulóján kiállítást szervezett az Országos Széchényi Könyvtár (OSZK) Magyarország nemzeti könyvtára, hogy bemutassa a felkutatott darabokat. Ez a kiállítás csak töredékét tudta bemutatni az egykori gyűjteménynek, de így is megmutatta, hogy a Bibliotheca Corviniana egykor közvetlenül a Vatikáni Apostoli Könyvtár után következett nagyságban és a művek változatosságában.

A Bibliotheca Corviniana 2005-ben felkerült az UNESCO világ emlékezete program listájára. Ma már 216 korvina ismert, a világ minden tájáról. Magyarországon csak 53 mű található. Az Osztrák Nemzeti Könyvtár 39 kötet tulajdonosa, a különböző olasz könyvtárakban 49 darab található, a többi francia (7), német (8), angol, török és amerikai gyűjtemény tulajdona.[7]

Képek

Korvinák lapjai

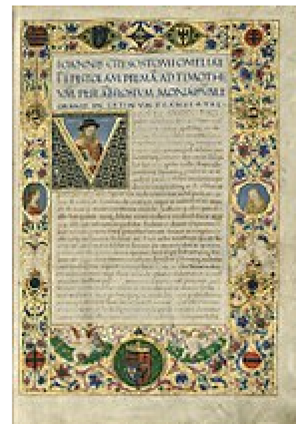
A Ransanus-kódex lapja, a miniatúrán Pietro Ranzano beszédet mond Mátyás és Beatrix előtt

A magyar nemzeti ereklye a Philostratus-corvina[8] díszoldala - amelynek Antonio Bonfini volt a latinra fordítója[9]

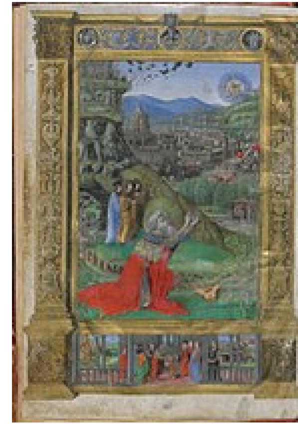
A Philostratus-kódex egy másik díszes lapja

A Hieronymus-korvina címlapja, Kézirattár, Cod. Lat. 347, f. 1r. – A mű Szent Jeromos Szent Pál leveleihez írt magyarázatait tartalmazza

A Mátyás-Graduale lapja[10]

Mátyás személyes kérésére készült Biblia egy lapja

Antonio Bonfini Symposion a szüzességről és a házastársi szeméremről (Symposion de virginitate et pudicitia coniugali) című műve, a C iniciáléban Beatrix királyné portréja

Corvina címlap II. Ulászló magyar király címerével, amely Beda Venerabilis és Lucius Annaeus Seneca műveit tartalmazza (Clm 175), Georg Hörmann, a tiroli Schwatzban működő faktor ajándékozta urának, Johann Jakob Fuggernek, 1544-ben

Kapcsolódó szócikkek

- Johannes Tolhopff

Források

- Művészet a hatalom szolgálatában: all'antica művészet Mátyás udvarában A Corvina könyvtár (http://tudasbazis.sulinet.hu/hu/muveszetek/muveszettortenet/muveszettortenet-9-evfolyam/muveszet-a-hatalom-szolgalataban-all-antica-muveszet-matyas-udvaraban/a-corvina-konyvtar), tudasbazis.sulinet.hu

- Bíbor Máté, Gulyás Borbála, Földes Zsuzsanna, Hegyi Ádám, Kiss Farkas Gábor, Lacházi Gyula, Orosz Andrea, Parádi Andrea: A magyar irodalom filológiája Mátyás kora (http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tkt/magyar-irodalom/ch06s07.html), tankonyvtar.hu
- Csapodi Csaba - Csapodiné Gárdonyi Klára: *Bibliotheca Corviniana*, Budapest, 1976
- Csapodi Csaba - Csapodiné Gárdonyi Klára: *Bibliotheca Corviniana*, Budapest, 1981 ISBN 963 207 729 6, 3. bővített kiadás, Szántó Tibor tipográfia.
- Norman Davies: *Europe, a History*, Pimlico, 1997
- Csapodiné Gárdonyi Klára: Humanista kódexek nyomában (http://mek.oszk.hu/03100/03178/03178.htm), mek.oszk.hu
- Csapodi Csaba, Csapodiné Gárdonyi Klára: *Bibliotheca Hungarica. Kódexek és nyomtatott könyvek Magyarországon 1526 előtt. II. Fönnmaradt kötetek: 2. K–Z* (https://library.hungaricana.hu/hu/view/MTAKonyvtarKiadvanyai_KOZLEM_031/?pg=0&layout=s),A MTAK közleményei 31. Budapest, 1993

Jegyzetek

1. CSAPODI CSABA: Mekkora volt a Corvina-könyvtár? (http://www.epa.hu/00000/00021/00275/pdf/MKSZ_EPA00021_1969_85_02_122-135.pdf), epa.hu
2. A szultán ajándéka. Négy korvina a Szeráj könyvtárából (http://www.oszk.hu/rendezvenyek/szultan-ajandeka), oszk.hu
3. SZILÁGYI: A MAGYAR NEMZET TÖRTÉNETE A humanismus Magyarországban a Hunyadiak alatt (http://mek.oszk.hu/00800/00893/html/doc/c400308.htm), mek.oszk.hu
4. Kódexoldal Hunyadi Mátyás mellképével és címerével (http://matyasmesek.oszk.hu/pics.html?pic=galeria/it_bibl_guarnacci_codlat5518_iv_49_3_7_fol5r.jpg&txt=%3Cb%3EK%C3%B3dexoldal+Hunyadi+M%C3%A1ty%C3%A1s+mellk%C3%A9p%C3%A9vel+%C3%A9s+c%C3%ADmer%C3%A9vel%3C/b%3E%3Cbr%20/%3E%3Cbr+%2F%3E++++A+k%C3%B3dex+Marlianus+mil%C3%A1n%C3%B3i+szen%C3%A1tor+Corvin+J%C3%A1nos+%C3%A9s+Maria+Bianca+Sforza+eljegyz%C3%A9se+alkalm%C3%A1b%C3%B3l+elmondott+%C3%BCdv%C3%B6zl%C5%91+besz%C3%A9d%C3%A9t+tartalmazza.+%3Cbr+%2F%3E++++Az+egykor+a+Corvina+K%C3%B6nyvt%C3%A1rhoz+tartoz%C3%B3+k%C3%B6nyv+d%C3%ADsz%C3%ADt%C3%A9s%C3%A9t+Ambrogio+de+Predis+lombard+mini%C3%A1tor+k%C3%A9sz%C3%ADtette+1488+k%C3%B6r%C3%BCl.%3Cbr+%2F%3E++++Pergamen%2C+tempera+%C3%A9s+arany%3B+a+lap+m%C3%A9rete+21x15+cm%3Cbr+%2F%3E++++Volterra%2C+Biblioteca+Guarnacci%2C+Cod.+Lat.+5518.+IV.+49.+3.+7%2C+fol.+5r%3Cbr+%2F%3E++++Marlianus+Mediolanensis%2C+Ioannes+Franciscus%3A+Epithalamium+in+nuptiis+Blancae+Mariae+Sfortiae+et+Iohannis+Corvini%3Cbr+%2F%3E), matyasmesek.oszk.hu
5. Az esztergomi székeskáptalan jegyzőkönyve. (1500–1502, 1507–1527). Közzéteszi SOLYMOSI László. Bp., 2002. Argumentum Kiadó. 258 l. (http://epa.oszk.hu/00000/00021/00037/mksz2003_2_06.htm)
6. Vékony László: *MARSIGLI* (http://adattar.vmmi.org/cikkek/1678/letunk_1976.05_07_vekony_marsigli.pdf)
7. The Bibliotheca Corviniana Collection (http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/memory-of-the-world/register/full-list-of-registered-heritage/registered-heritage-page-8/the-bibliotheca-corviniana-collection/), unesco.org
8. Kiállították a Philostratus-corvinát (https://mult-kor.hu/cikk.php?id=14236)
9. *A Philostratus-corvina díszoldala* (https://web.archive.org/web/20130121093106/http://www.corvina.oszk.hu/corvinas-html/philostratus.html). [2013. január 21-i dátummal az eredetiből (http://www.corvina.oszk.hu/corvinas-html/philostratus.html) archiválva]. (Hozzáférés: 2012. október 5.)
10. Soltész Zoltánné: Mátyás graduále (http://www.corvina.oszk.hu/studies/graduale.pdf) Archiválva (https://web.archive.org/web/20070606203428/http://www.corvina.oszk.hu/studies/graduale.pdf) 2007. június 6-i dátummal a Wayback Machine-ben, corvina.oszk.hu

További információk

- A Corvináról > Multimédia (https://corvina.hu/hu/a-corvinakrol/multimedia/), corvina.hu
- Bibliotheca Corviniana Online (http://jekely.blogspot.hu/p/bibliotheca-corviniana.html), jekely.blogspot.hu
- Országos Széchényi Könyvtár – Korvinák (https://web.archive.org/web/20120111113815/http://regi.oszk.hu/hun/kincsek/cimeliak/korvina/korvina_index_hu.htm), regi.oszk.hu
- Bibliotheca Corviniana Digitalis (http://www.corvina.oszk.hu/), corvina.oszk.hu
- *Hungary - Bibliotheca Corviniana* (https://web.archive.org/web/*/http://portal.unesco.org/ci/en/ev.php-URL_ID=14904&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html). portal.unesco.org, 2007. április 5. [2017. január 11-i dátummal az eredetiből (http://portal.unesco.org/ci/en/ev.php-URL_ID=14904&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html) archiválva]. (Hozzáférés: 2017. július 1.)
- Bibliotheca Corviniana az UNESCO listáján - MTI (magyar) (http://www.mult-kor.hu/cikk.php?article=11656), mult-kor.hu
- *Mátyás király könyvtára világhíres* (https://web.archive.org/web/20080607145911/http://www.litera.hu/object.e7474357-8bb3-4c24-afc5-fc37ec8d76ad.ivy). litera.hu, 2005. november 24. [2008. július 7-i dátummal az eredetiből (http://www.litera.hu/object.e7474357-8bb3-4c24-afc5-fc37ec8d76ad.ivy) archiválva]. (Hozzáférés: 2017. július 1.)
- Deutsche UNESCO - Komission: Renaissance-Bibliothek des Königs Mathias Corvinus (német) (http://www.unesco.de/mow-corvinen.html?&L=0), unesco.de
- Soltész Zoltánné: A Mátyás-Graduale, Budapest, 1980. (http://mek.oszk.hu/03200/03274/html/index.htm), mek.oszk.hu
- Wehli Tünde: Négy wolfenbütteli corvina (https://web.archive.org/web/20110816201734/http://www.corvina.oszk.hu/studies/wehli2002-1-hun.htm), corvina.oszk.hu
- Digitalizált Corvina, a Carbo-kódex (http://epa.oszk.hu/00300/00365/00046/pdf/KLL_EPA00365_2005-09_018-019.pdf)
- A Carbo-kódex digitalizált változata az MTA KIK repozitóriumában (http://real-ms.mtak.hu/43/)

A lap eredeti címe: „https://hu.wikipedia.org/w/index.php?title=Bibliotheca_Corviniana&oldid=22877859”

A lap utolsó módosítása: 2020. július 21., 06:39

A lap szövege Creative Commons Nevezd meg! – Így add tovább! 3.0 licenc alatt van; egyes esetekben más módon is felhasználható. Részletekért lásd a felhasználási feltételeket.